

Uusi Lastensairaala 5v juhlaseminaari 20.11.23

LASTENTAUTIEN TUTKIMUS JA LASTEN OIKEUDET

Taneli Raivio, tutkimusjohtaja, HUS

Translationalaisen lastentautiopin Niilo Hallman -professori, HY

Lastenlääkäri, lastenendokrinologi

HUS & HELSINGIN YLIOPISTO YHTEISTYÖSSÄ
HUS & HELSINGFORS UNIVERSITET I SAMARBETE
A COLLABORATION BETWEEN HUS & UNIVERSITY OF HELSINKI

LASTEN OIKEUKSIEN KEHITYKSEN VAIHEITA

1800-luvulla lasten oikeudet monesti sivuutettiin ja lapset miellettiin usein työvoimana (Myers JEB, 2008)

1900-luvulla ajattelu lasten oikeuksista ja hyvinvoinnista kehittyi

Geneven julistus 1924 tunnisti ja vahvisti lasten oikeudet ensimmäistä kertaa kansainvälisessä tasolla

YK:n lasten oikeuksien julistus hyväksyttiin 1959: 10 periaatetta lasten oikeuksien turvaamiseksi

YK:n lasten oikeuksien yleissopimus 1989: kattava ihmisoikeussopimus ja sitova kansainvälinen asiakirja

LASTEN OIKEUKSIEN KEHITYS SUOMESSA

"Kun kaikki saadaan kuntoon, voi noin 600 henkeä saada täällä toimeentulonsa. Kun nyt suurin osa niistä on lapsia, niin antaa tällainen tehdas työtä ja elatusta juuri sille osalle köyhiä, joka muuten joutuisi kuluttamaan aikaansa toimeettomana ja kasvamaan paheissa. Tämä varhainen tottumus työhön vaikuttaa sitä paitsi mitä suotuisimmin heidän koko elämäänsä."

-JL Runeberg, Borgå Tidningen 1839

Yle.fi/vapriikki

Enimmillään Tampereen tehtaissa työskenteli 1001 alle 15-vuotiasta lasta vuonna 1870.

HE 56/2023 ehdotetaan muutoksia lastensuojelulakiin ja varhaiskasvatuslakiin ja on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024

LÄÄKETIETEEN KEHITYSKAARI 1800-LUVULTA LASTEN TERVEYDENHUOLLON INNOVAATIOIHIN

Vaikka lääketieteellä on pitkät perinteet, se saavutti vasta **1800-luvun** loppupuolella erityisaseman ihmisen sairauksien hoidossa

1900-luvulla Tieteelliseen näyttöön perustuva lähestymistapa vakiintui laajemmin: kliiniset tutkimukset ja tilastolliset menetelmät alkoivat muodostaa keskeisen osan lääketieteellisestä tutkimuksesta ja käytäntöä

Lastenlääketiede kehittyi vahvemmin omaksi erikoisalakseen: lasten ja nuorten erikoistarpeet tunnistettiin paremmin

LASTENSAIRAALAT EDISTÄMÄÄN LASTENLÄÄKETIEDETTÄ

Ensimmäinen virallisesti tunnustettu lastensairaala, Hôpital des Enfants Malades Pariisissa, Ranskassa, avattiin 1802.

Vuonna 1893 perustettiin Suomeen ensimmäinen lastensairaala edistämään lastentautiopin yliopisto-opetusta. Myöhemmin se nimettiin Lastenlinikaksi.

1900-luvun alkupuolella lastensairaaloita perustettiin muihin suuriin kaupunkeihin, muun muassa Tampereelle.

Arvo Ylpön ylläkäarin työllä Lastenlinnassa (1920-1963) ja Lastenlinikassa (1925-1957) oli merkittävä vaikutus suomalaisen lasten terveydenhuollon ja tutkimuksen edistämiseen

HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ NEUVOLASTA

Neuvolatoiminta aloitettiin 1904 Maitopisarayhdistyksen toimesta; 1920-luvulla neuvolatoiminta alkoi kehittyä Arvo Ylpön ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton ansiosta.

Neuvolatoiminnan alkuvuosina Suomessa imeväisyyskuolleisuus oli lähes 10% (1930); palvelut tulivat lakisääteiksi 1944 ja viisi vuotta myöhemmin kattoivat koko maan

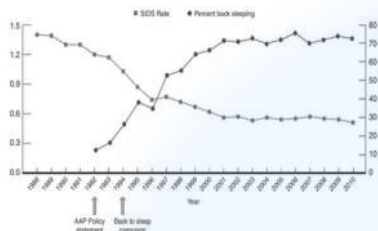
Vuosikymmenten myötä neuvolatyö on muuttunut yhä enemmän lasten kehityksellisten ja mielenterveysongelmien ehkäisyyn

2020-luvulla lakisääteisen neuvolatoiminnan vaikuttavuus on herättänyt pohdintoja ja yhteiskunnallista keskustelua.

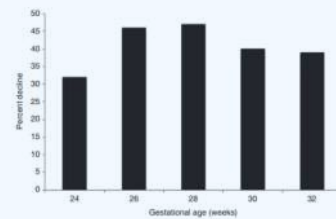

Savon Sanomat

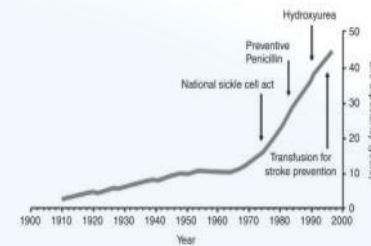
LASTENLÄÄKETIETEEN SAAVUTUKSIA 40 VUODEN AJALTA

Kätkytkuolessa vähenee selällä nukkuttamisen myötä

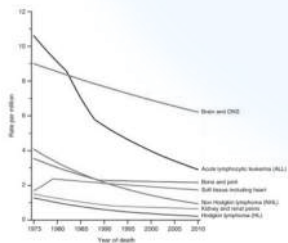

Keskosten kuolessuus vähenee

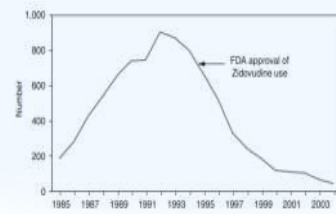

Kroonista sairautta sairastavien elinajanodote kasvaa

Tautien ehkäisy elämää pelastavilla rokotuksilla

Syöpähoitojen tulokset paranevat jatkuvasti

Äidin HIV-tartunta lapseen osataan estää

Lasten ja nuorten liikennekuolemat vähenevät

Cheng et al. *Pediatr Res* 2016

MITKÄ LASTENLÄÄKETIETEESSÄ KANNATTAISI SUOMESSA TUTKIA LASTEN OIKEUKSIEN NÄKÖKULMASTA?

Lääketieteen digitaaliset ratkaisut

Lapsilla ja nuorilla käytetään paljon lääkkeitä joita ei ole tutkittu tässä ikäryhmässä.

Suomi ei tällä hetkellä pysty täyttämään EU:n lastenlääkeasetuksen kansanterveystavoitteita

Lasten ja nuorten lääketutkimus

Kehittämällä ja soveltamalla uusia lääketieteellisiä teknologioita voidaan parantaa lasten terveydenhuollon diagnostiikkaa ja hoitoa.

Lääketieteellisen teknologian kehittäminen

Tutkimukset, jotka keskittyvät ennaltaehkäiseviin toimiin, kuten rokotusohjelmien tehokkuuteen ja kattavuuteen, voivat auttaa varmistamaan, että kaikki lapset saavat tarvittavat rokotukset ja näin edistävät lasten oikeutta terveyteen.

Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto

Harvinaissairaudet

Vammaisten lasten terveydenhuolto

Tutkimus vammaisten lasten terveydenhuollon saatavuudesta ja laadusta sekä heidän erityistarpeidensa huomioimisesta terveydenhuollossa.

Mielenterveyden edistäminen

Mielenterveysongelmat ovat yleistyneet lapsilla ja nuorilla. Laaja-alainen tutkimus mielenterveyspalveluiden saatavuudesta, niiden tehokkuudesta ja lapsille suunnattujen ennaltaehkäisevien ohjelmien vaikutuksesta voisi parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia.

Lasten kroonisten sairauksien hoito

Tutkimukset, jotka parantavat kroonisten sairauksien, kuten diabeteksen, astman ja allergioiden, hoitoa lapsilla, voivat edistää lasten oikeutta terveeseen kehitykseen.

Lapsuusiän syöpätutkimus

Syöpä on harvinaisempi lapsilla kuin aikuisilla, mutta sen hoito vaatii erityisosaamista. Investointi lapsuusiän syöpätutkimukseen voi johtaa parempiin hoitomuotoihin ja parantaa selviytymisennusteita.

HUS & HELSINGIN YLIOPISTO YHTEISTYÖSSÄ
HUS & HELSINGFORS UNIVERSITET I SAMARBETE
A COLLABORATION BETWEEN HUS & UNIVERSITY OF HELSINKI